

De boniteit van je bos

Zo lang bomen leven, groeien ze. Meer nog, hun groei is aan bepaalde natuurwetten gebonden, waardoor het groeiproces enigszins voorspelbaar wordt. Het zal je dan ook niet verbazen dat bosbouwwetenschappers zich hebben beziggehouden met onderzoek naar de groei van boomstammen, uitgedrukt als het houtvolume.

In het vorige artikel werd al gesproken over het bepalen van houtvolumes in kubieke meter (m^3). Nu komt er ook nog *groei of aanwas* bij, het houtvolume dat op een bepaalde oppervlakte in een zekere periode bijgroeit (m^3 /hectare/jaar). Het resultaat van al die aanwas over een lange periode noemen bosbouwers de *productie* (m^3 /ha). Doorheen de geschiedenis zijn aanwas en productie uitvoerig bestudeerd voor de meest courante boomsoorten en dit resulteerde in het opstellen van productietabellen. Dit zijn tabellen met een massa cijfergegevens over de groei van het bos, waarmee je als beheerder aan het rekenen kan slaan. Als je tenminste de spelregels kent.

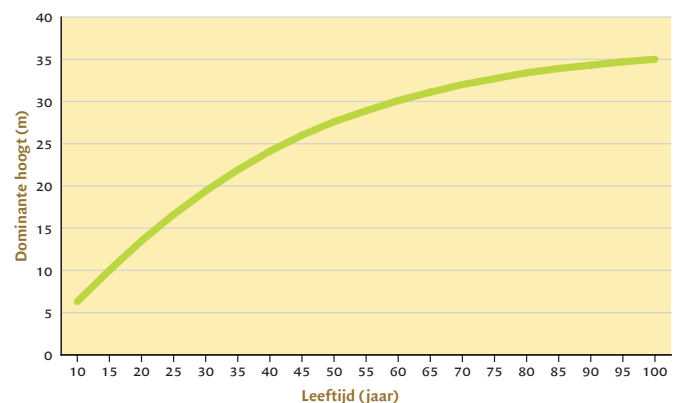
Allereerst even opsommen welke randvoorwaarden er gelden opdat het verhaal van de productietabellen zou opgaan. Die tabellen zijn namelijk meestal opgesteld voor homogene gelijkvormige bosbestanden die eerder gesloten zijn doordat er regelmatig een zwakke tot matig sterke dunning in gebeurt. De bedoeling van heel dit verhaal is een maximale productie van houtvolume. Als je bos aan die randvoorwaarden voldoet, kan je gaan meten en rekenen om te zien of het wel 'volgens het boekje' groeit.

Als het bos anders is dan die randvoorwaarden opleggen: proficiat, uw bos is waarschijnlijk geen eentonige houtakker maar mooi en gevarieerd! Maar laat het ons hier even bij het betere rekenwerk houden, dan kan je daarna nog beslissen om er al dan niet mee aan de slag te gaan.

Productietabellen zijn zodanig opgesteld dat ze voor tijdsintervallen van een vijftal jaar de voornaamste 'maten' van het bos voorspellen. Dat zijn allemaal gemiddelden, zoals hoogte, dikte, grondvlak, houtvoorraad, aanwas, dunningsvolume, ... Naargelang de kwaliteit van de standplaats zullen bomen beter of slechter groeien, dus het is logisch dat de productietabellen zijn opgesplitst in verschillende groeiklassen of boniteiten. De boniteit wordt meestal uitgedrukt als de gemiddelde aanwas, bijvoorbeeld grove den van boniteit 8 groeit gemiddeld $8 m^3$ /ha/jaar en zal dus met een bedrijfstijd van 100 jaar $800 m^3$ hout geproduceerd hebben (staande voorraad + som van de dunningsvolumes).

ROBBIE GORIS, Inverde vzw

Om de boniteit te bepalen, moet je eerst de hoogte en de leeftijd van enkele dominante bomen bepalen. Dat kan met behulp van een hoogtemeter en een aanwasboor of door enkele bomen om te zagen. Vergelijken van je eigen gegevens met de hoogtegroei-curve die bij de productietabel zitten, leert je welke deeltabel van toepassing is op jouw bos. De achterliggende groeiwet is dat de hoogtegroei van dominante bomen alleen afhangt van de leeftijd en niet van de bosbehandeling. Dus vrijstaande bomen en bomen in bosverband groeien even snel omhoog! Voor diktegroei ligt dat natuurlijk anders, een vrijstaande boom zal even oud maar veel dikker zijn.

Een hoogtegroei-curve geeft het verband weer tussen de leeftijd en de hoogte van dominante bomen. Door deze groeiwet toe te passen, kan je de boniteit van je bos voor een bepaalde boomsoort bepalen.

Met leeftijd en dominante hoogte kan je dus de boniteit van het bos bepalen en voorspellen hoeveel m^3 hout er in een bepaalde periode zullen bijgroeien en/of geoogst kunnen worden. Of je kunt de gemiddelde afmetingen van de bomen in de toekomst berekenen, of meetgegevens van je bos vergelijken met de gemiddelde waarden in de productietabel om te beoordelen of een dunning nodig is. ■

Productietabellen zijn te verkrijgen in de gespecialiseerde pers. Voor onze contreien worden meestal de tabellen uit Nederland gebruikt: Jansen, J.J., J. Sevenster & P.G. Faber (eds.) (1996). Opbrengsttabellen voor belangrijke boomsoorten in Nederland. IBN rapport 96/Hinkeloord reports No.17, 202 pp. Dit boek kan gratis gedownload worden op <http://www.dow.wau.nl/forestry/publications/jansenhanslist.htm>.